

إيذاء ..... 30 Ekim 2016 ..... ١٧٥ - ١٨١ ..... (٥٨١٢٥١) F 29

إليه المكروه. ويعدى بالهمزة فيقال: أذيتَه إيذاءً، أي أوصلت إليه المكروه^(١).

اصطلاحاً:

استعمل في المعنى المتقدم، ومنه كفارة أذى حلق الرأس^(٢)، وهي كفارة من لم يتمكن من الحلق لمريض وأذى في رأسه؛ لقوله تعالى: ﴿... وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُوسَكُمْ حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِّن صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ...﴾^(٣)، وقد يقال: صيام أذى حلق الرأس^(٤).

ومنه أيضاً: إطلاق الأذى على الحيض في قوله تعالى: ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى...﴾^(٥).

والكلام فعلاً في الإيذاء بمعنى إيصال الأذى والمكروه للغير، لا الأذى بقول مطلق.

الأحكام:

الحكم الأولي في إيذاء الغير إنما هو الحرمة، ولكن قد يختلف حكمه بحسب المغيَّرات، فتطراً عليه

(١) انظر: لسان العرب، والمصباح المنير، والقاموس المحيط، والمعجم الوسيط: «أذى».

(٢) انظر المبسوط ١: ٢٧٩، وغيره.

(٣) البقرة: ١٩٦.

(٤) انظر المقنع: ١٨٠، وغيره.

(٥) البقرة: ٢٢٢.

واستعمل في إيجار الطعام في قم الغير، حيث تكلموا عن حكم إيجار الطعام في قم الصائم مكرهاً هل يبطل به صومه أم لا؟^(١) وعن إيجار اللبن في قم الرضيع بدلاً من إرضاعه هل يوجب التحريم أم لا؟^(٢) وعن إيجار الطعام في قم المشرف على الهلاك من الجوع، هل يستحق على ذلك عوضاً مع كونه واجباً عليه أم لا؟^(٣)

إيداع

راجع: وديعة.

إيذاء

لغة:

إصابة الغير بالأذى والمكروه. والأذى: كل ما يتأذى به الإنسان، حتى مثل النجاسة والشوك والحجر في الطريق. يقال: أذى الرجل، إذا وصل

(١) انظر: التذكرة ٦: ٣٦، والجواهر ١٦: ٢٥٨.

(٢) انظر: التذكرة (الحجرية) ٢: ٦٢٤، والجواهر ٢٩: ٢٠٤.

(٣) انظر: المسالك ١٢: ١٢٠، والجواهر ٣٦: ٤٣٦، والكلام إنما هو في أجرة نفس عملية الإيجار، لا في الطعام الذي أطعمه للمضطر، فإن فيه بحثاً آخر.

ÖZET

Bu çalışmamızda iktidarı elinde bulunduran güçlerin toplumları baskı altına alma yöntemlerinden biri olan işkence konusu incelenmiştir. Tarihin her döneminde karşılaşılan işkence totaliter sistemlerde tebaa üzerindeki ağırlığını bir kat daha fazla hissettirmiştir. Politikasını Arap kavmiyetçiliği ve saltanat rejimi üzerine tesis eden Emevi Devletinde mevcut sistemin bekası için şiddet ve işkencenin her türlüşünün hayata geçirildiği görülmektedir. Bu dönemde sürekli başkaldırı ve isyana hazır muhalefetin varlığı, en az iktidar kadar kin ve nefret tohumlarının ekilerek hoşgörünün yok olmasına zemin hazırlamıştır. Araştırma bir dönemi olumsuzlaştırma veya olumlulaştırma gayretkeşliğinden öte, günümüz modern dünyasında dahi toplumların gündemini oluşturan işkencenin tarihi kökenlerinden bir örneklemede bulunmaktan ibarettir.

Anahtar Kelimeler: Emeviler, işkence, işkence aletleri, işkence yöntemleri, hapishane, pranga.

ABSTRACT

As a Means of Forming an Obedient Society: Torture (The Case of Umayyad)

This study examines the method of torture that aims to oppress the societies used by those who are in power. This method that has been used through the history has been influenced much more on the people belonged to the totalitarian regimes. The Umayyad State that established whose political structure on the basis of Arabic nationality and sultanate regime used all kinds of tortures and violence to continue its power and sovereignty. The existence of an opposite group that was always ready for revolt and rebellion in this period caused a great intolerance and hatred in the society as well as the position of power. This study tries to find out the historical roots of violence that has prevailed even in modern societies in our day rather than making exalt or denigrating a certain period.

Key Words: Umayyads, torture, instrument of violence, methods of violence, jail.

GİRİŞ

Hükmetmek, iktidar olmak, başa geçmek insan oğlunun fitrî duyguları arasında belki de en baskın olanıdır. Tek başına kendini güçsüz bir varlık olarak hisseden insan, korunma adına toplumsal güç (iktidar) oluşturma tasavvurları geliştirir.¹ İktidarın özleme dönüşmesinde ise, psikolojik tatminden, nimet paylaşımına varıncaya kadar birbirinden farklı birçok gerekçeler aranabilir. Ancak, meşruluk kaynağı tartışma konusu olan iktidarların hükmetme arzusu, daha ziyade yönetme dürtüsü ve hep bir fazlasına sahip olma anlayışına dayanmaktadır.

Totaliter sistemlerde rakip unsurları görmezden gelerek mutlak gücün kullanımı ile elde edilen iktidarın bekası; çatışma, baskı, işkence üzerine kurgulanmıştır. Buradan iktidar olmayı tek başına meydan okumayla eş değer kabul ederek olumsuzlamak bizleri yanlış bir neticeye ulaştırabilir. Sahip olduğu değerler açısından meşru ve gayrı meşru iktidar yapılarını birbirinden ayırmamız gerekmektedir. Bazen meşru yani doğal iktidarlara karşı yeni güç oluşturma eğilimi ve bunun eyleme dönüşmesi de çatışmalara kapı aralamaktadır.²

Aslında ilahi kaynaklı dinlerin ortaya çıkışı ve insanlık tarihi üzerindeki etkileri irdelendiğinde, kontrolsüz bir hal alan dünyevî otoritenin insanların aklına ve vicdanına nüfus edilecek daha baskın ve aşkın bir güç tarafından yeniden mecra-sına çekilerek meşrulaştırılmaya çalışıldığı görülecektir. Meşru iktidar sınıflaması içerisine sokacağımız bu müdahaleler dahi, totaliter iktidarlar karşısında zaman zaman başarıya ulaşmamış, sadece kutsal kaynaklarda gelecek kuşakların kulağına fısıldanacak kıssa olarak kalmıştır.³ Tabiidir ki bu başarısızlığı ilahi vahyin özünde aramak dinin siyaset içerisindeki kapsamına yönelik tasavvurdaki eksiklikten kaynaklanmaktadır. Örneğin, İslam dini çok sistematik, sınırları belirli bir siyaset ve yönetim biçimi ortaya koymamaktadır.⁴ Şayet İslam

¹ Afşan Timuçin, "Korkunun İktidarı", *Felsefelogos*, sayı:16, 2000/4 s.19.

² Şener Aksu, "Otorite Yaşam Alanı İlişkisinde Hapishanenin Yeri" *Hapishane Kitabı*, İstanbul, 2005, s.60.

³ Kur'an'da Peygamberlerin ve tabilerinin öldürüldüğünden işkenceye maruz kaldığından bahsetmektedir. (Bakara, 2/61; Âl-i İmran, 3/21,112,181; Nisâ,4/155; En'am, 6/34; Mü'min, 40/28; Burûc, 85/4)

⁴ Cem Zorlu, *İslam Tarihinde ilk iktidar Mücadelesi*, Konya, 2001, s.12.

* [Dr.] Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fak. İslâm Tarihi ve Sanatları Böl. (İslam Tarihi Anabilimdalı)

EZİYET (E2A)

- yoldan ziyet veç şerh
Ladunnen Fouketi

Nevvi, Şerhül Müslim c.16-s.171

E2A

- Müsrîk ve Minâfuklâk
Rasulullah'a eriyetler.

Nevvi, Şerhül Müslim c.12-s.151

704. 'Alawî, Hādî al-: Min târîh at-ta'dîb fi'l-islâm / Hādî
al-'Alawî. - Tab'a 2. - Bairût: Markaz al-Abhāt wa'd-Di-
rāsāt al-İstirākîya fi'l-'Alam al-'Arabî, 1987. - 77 S.
İnhalt: Geschichte d. Folter im Islam. - In arab. Schrift,
arab. 7 E 5574

02 MART 1994

✓ E2A. İstihkâmî Müfredât, "Ezâ" mel.

Cahtın nefsin, cismine veya jetikbalın ulatay zarar.
Bu, olıgıç? veya ulıgıç olabılır.

(Vurmayasın) قاذوا ...

(Diger ayetler...)

Bu, şeriat itibarıyla ...
ve ayrıca, ahlinin zihnetliğine göre, tıp itibarıyla
eza olıgı bilindirilmiştir.

٤٣

أذى:

- ١ - تعريف: الأذى هو الضرر اليسير، فإن عظم فهو ضرر.
- ٢ - حكمه: الأذى محرم وتركه واجب، وإزالة كل مايؤذي المسلمين مندوب إليه، فعن أبي برزة رضي الله عنه قال: قلت: يا رسول الله علمني شيئاً أنتفع به، قال (إعزل الأذى عن طريق المسلمين)^(١) ولعل من هذا قتل الحيوان المؤذي ولو كان في الحرم.
- ولا تُزال الأشياء المؤذية في بلاد الحرب، فإن في إزالتها دفع ضرر عن العدو المحارب، وهو ممنوع.

---

(١) مسلم في البر والصلة باب إماطة الأذى عن الطريق.

MADE IN
SONRA GELAN KUTUPHANIN

20 MAYIS 2002

- Murdering, killing, amputating the members of a particular group or of the same race,
- Systematically oppressing, tyrannizing and afflicting the members of one group by the members of another group or of the same race,
- Immoral, unjust and unfair treatments of the members of one group or of the same race who are opposed to massive discrimination and apartheid.

23 Mayıs 2015

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

E29 051201

CHAPTER SEVENTEEN

TORTURE

1. TORTURE IN INTERNATIONAL CRIMINAL LAW

1.1. *Non-Criminalization*

Torture constitutes one of the most serious international crimes in the system of international criminal law.¹ This is however an innovation in the system, otherwise torture has been legally inflicted under most domestic legislations as an integral part of political, juridical and criminal procedures. This can especially be examined in the historical backgrounds of criminal jurisdictions where it was impossible for jurists to access evidence denoting the criminality of the accused who ordered the infliction of torture. They imposed torture in order to obtain confessions or information regarding the commission of certain criminal activities. Some states however did not officially permit the infliction of torture, but in practice, their criminal jurisdictions were profoundly combined with the institution of torture and torture constituted an effective instrument in order to obtain a confession. For instance, under the English system torture was considered an integral part of criminal procedures where there was no proof of criminality or it was insufficient to prove guilt. The English system especially employed torture when there was a crime against the monarch or when it was considered that a political crime against English sovereignty had been committed.²

The institution of torture was also employed in order to obtain confessions for the commission of certain acts by those who were considered political criminals or those whose activities were against the security of the State. Torture was also carried out on slaves who had, according to their owners, committed certain acts which were against their status.³ The torture of political prisoners and slaves might also have other aims

250-263

¹ Malekian, *International Criminal Law*, vol. I, pp. 376-463.

² *Id.*, p. 397.

³ *Id.*, pp. 387-389.